

EEN KIND VAN ONZEN TIJD

Ook ik heb de tentoonstelling van werken van Roswitha Bitterlich bezocht. En omdat ik van schilderijen te weinig verstand heb, om over de kunstwaarde van het tentoongestelde te kunnen oordeelen, was ik bij mijn rondgang méér bezig met de maakster dan met hetgeen ze gemaakt had. Beter gezegd: ik probeerde uit hetgeen er te zien was een indruk te krijgen van wat er in de ziel van dit kind is omgegaan. Gemakkelijk is dat niet. Ik geloof, dat er zelfs voor een volleerden psychiater te weinig aanwijzingen waren, om tot een volledig indruk te komen. En wat zou ik, leek op dit terrein, dan kunnen bereiken?

Er was een andere vraag, die me bezig hield. Die me kwelde, mag ik wel zeggen. En wel deze: hoe weinig of hoeveel van de verschikkingen van onzen tijd, waaraan Roswitha in haar werk uiting geeft, leeft er in de harten van onze eigen kinderen, zonder dat ze hiervoor de verlossende uiting vinden? Want het is toch niet zoo, dat een kunstenaar, hij moge dan kind of volwassene zijn, van een ander soort is dan de gewone menschen. Alles leeft in hem heviger; zijn indrukken zijn sterker; dikwijls is vooral zijn aanraking met het lijden in velerlei vorm pijnlijker. Hij heeft, zooals het wel eens is uitgedrukt, een huid minder. Er zijn menschen, en ook kinderen, die tot de dik-huidigen behooren en maar weinig last hebben van emoties, die van buiten af op hen inwerken. Doch als regel is het kind gevoelig.

Maar een „gewoon” kind kan zich niet zoo uiten als dit wonderkind Roswitha Bitterlich. En zoo houdt, naar mijn gevoelen, Roswitha (ze moge dan al of niet een genie zijn) ons een spiegel voor en zegt ze ons: „Zoo is de wereld, waarin wij moeten leven.”

Wanneer we den Duitschen catalogus, waarin haar werken eenigszins omschreven zijn, nalezen, treft het ons, van hoeveel invloed de verhalen, die ze hoorde en de boeken, die ze las, op haar uitingen als jeugdig talent zijn geweest. Als Roswitha elf jaar is, wordt ons medegedeeld: „Door een Chineesch sprookjesboek daartoe aangedreven, gaf Roswitha haar eigen ideeën in Chineeschen stijl.” Later lezen we van den invloed van de Karl May-lectuur. Dikwijls is ook aangegeven: „Naar een sprookje.”

Dit alles is heel vanzelsprekend, maar heeft ons toch veel te zeggen. Haast al onze kinderen hebben wel een Karl May-periode doorgemaakt. Volwassenen, die hun kindsheid niet hebben vergeten, herinneren zich wellicht een of andere soort lectuur, die hun denken beïnvloedde. Van mijzelf weet ik, dat ondanks mijn medelijden met de gemartelde eerste Christenen, de pracht en de praal van het Romeinsche rijk me toch lang niet onverschillig lieten. Ook heb ik wel eens zeer huishoudelijke bevliegingen gehad (al zette ik ze toen niet om in de praktijk,) na het lezen van een bepaald soort Engelsche boeken, waarin veel gebakken en gestreken werd. Met geen mogelijkheid zou ik nu verder iets over den inhoud van die verhalen kunnen vertellen. Uit dergelijke herinneringen en uit hetgeen we bij Roswitha zien mogen we wel dit leeren, dat het ons niet onverschillig mag laten, welk soort boeken onze kinderen lezen. Misschien, zelfs waarschijnlijk, vergeten ze vele van de eigenlijke verhalen, maar indrukken blijven er van achter.

Geen van haar teekeningen of schilderstukken trof me zoo diep als de groep, waarbij de invloed van onzen verworpen tijd duidelijk kenbaar is. Een schilderij als: Pest, Oorlog, Honger, Werkloosheid, met op den achtergrond de Laster, doet ons eenigszins beseffen, hoeveel er in deze kinderziel (ze teekende het als twaalfjarige) moet zijn omgegaan. Vreeselijk is het, dat ze op dezen leeftijd een aquarel „Onkuischheid” kon noemen. Er wordt bij aangeteekend, dat dergelijke beelden bij haar hun oorsprong vonden in den klank van een woord. En dat doet ons zeggen: „Welke woorden hooren onze kinderen? Welke begrippen verbinden zij er aan? Ook bij „Voorstad”, een beeld van ellende (m.i. overdreven) en bij „Dronkemanswaanzen” wordt aangeteekend, dat zij zeker nog nooit een dronkeman of een waanzinnige heeft gezien. Toch namen deze voorstellingen zoozeer bezit van haar gedachten, dat ze er uiting aan moest geven. Hoeveel gaat er in gewone kinderen om, dat ze niet kunnen uiten?

Er is nog één groot schilderij, waarover ik iets moet zeggen en wel: „De vlucht van de heiligenbeelden.” De houten beelden uit een kerk verlaten hun voetstukken en vluchten, omdat de menschen niet meer aan hen gelooven. Vóór hen uit gaan spottende arbeiders, terwijl kreupelen hen

slaan met hun krukken, omdat ze niet genezen zijn. Achter aan komen menschen, die een leeg kruis voortslepen en roepen: „Christus moet ons nog eens verlossen! Wij zijn niet tevreden met deze ééne verlossing!” Deze begrippen gaan ver uit boven hetgeen er in een gewoon kind van dezen leeftijd (14 jaar) omgaat. Tenminste: de vorm, de uitbeelding, de wijze, waarop ze geuit worden, zijn die van een volwassene. Maar doorleven ook gewone kinderen in de puberteit niet deze crisis, dat ze gaan vragen: „Wat beteekent God eigenlijk voor de wereld, waarin wij leven?” En dan is er rondom hen maar al te veel, dat evenals deze spottende arbeiders en teleurgestelde kreupelen, antwoordt: „Niets, alles blijft even ellendig en ziek als het altijd geweest is.” En wanneer ze wat ouder worden, komen ook tot hen de verleidelijke stemmen, die zeggen: „Laat Christus toonen, dat Hij de ellende van dit leven wegnemen kan. Wat hebben wij aan een verlossing, die zich bezig houdt met een eeuwigheid, doch die het heden onveranderd laat?”

Wat dan? Vinden ze een antwoord? Hebben wij, ouderen, hen geholpen een antwoord te vinden?

Wij kunnen zelf onze kinderen niet bekeeren. Maar we kunnen hen wel doen zien, wat bekeering in het leven van een mensch beteekent. Dat „bekeering” niet maar is een woord, een begrip, doch werkelijkheid. Dat er een beteekeenis in schuilt ook voor de werkelijkheid van dit aardse leven.

Er is onder de jeugd weer vraag naar godsdienst. Maar niet naar een godsdienst van woorden en begrippen. De jeugd wil altijd, de jeugd wil ook nu: levende werkelijkheid.

Jan Knappe sluit zijn jongste boek met dezen zin: „Over het gevloekte leven de beschermende schaduw van bidende handen.”

Leven wij zelf zoo, dat onze eigen kinderen, onze heel gewone, eigen kinderen en de uitzonderlijk begaafden onder hen, deze dingen ervaren niet als een houding, als een gebaar, maar als de diepste waarheid van ons leven?

J. M. W.-W.

DE VRIEND DER GEZONDHEID

EPILEPSIE.

De Hollandsche naam voor epilepsie is vallende ziekte. Zij is gekenmerkt door toevallen van bewusteloosheid, gepaard met krampachtige bewegingen en trekkingen, die periodiek (van tijd tot tijd) optreden. Hoe vaker de toevallen komen, des te ernstiger is de ziekte, die in een verder gevorderd stadium meestal ongeneeslijk is. De beste behandeling is derhalve het voorkómen der toevallen. Wie aan epilepsie lijdt moet van trouwen afzien, daar de ziekte erfelijk is. Eveneens zijn aan den drank verslaafde ouders een gevaar voor het kroost. Aanleidende oorzaken zijn schrik, gemoedsaandoeningen, de ontwikkelingsperiode bij meisjes.

Bij een toeval zelf kan men niets anders doen, dan den lijder zóó te leggen, dat hij zich en anderen niet kan schaden, waarbij men alle nauwsluitende kleedingstukken los maakt en koud water in het gelaat sprenkt.

Bij de eigenlijke behandeling is de leefwijze van den epilepticus van het grootste belang. Een zittende leefwijze, veel hoofdwerk, lang slapen moeten vermeden worden. Het dieet moet lacto-vegetarisch zijn. Streng verbod van vleesch, scherpe specerijen, alcohol, koffie en tabak. Langdurig verblijf in de buitenlucht is elken dag noodig, eveneens geregelde ontlasting.

De drie hoofdrichtingen der geneeskunde behandelen als volgt:

Allopathie: lumenal-tabletten en broomkali-poeders geven verlichting, verminderen de toevallen, maar versuffen op den duur den lijder.

In ongeneeslijke gevallen zijn deze middelen onontbeerlijk. **Homoeopathie:** Vooral middelen, die op het gestel werken, o.a. **Calcarea carbonica** bij meisjes, verder **Zincum cyanatum D 4**, dat een specifieke werking op de hersens heeft, worden veel gebruikt.

Natuurgeneeswijze: Baden, voetbaden, wisselvoetbaden, watertrappen, loopen in het natte gras, hebben soms succes, maar ook lang niet altijd.

Dr. J. V.